

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousministeriö

Turtola 17. tammikuuta 2019

kirjaamo@mmm.fi

tapio.hakaste@mmm.fi

orian.bondestam@mmm.fi

Viite: Ministeriön lausuntopyyntö 13.12.2018

2017/04.04.03.01/2018

VÄLITTÖMÄN KALAKANTOJEN HOIDON AIKA

Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että kalastussääntöön ei tänäkään vuonna tehtäisi muutoksia verrattuna edelliseen vuoteen. Tämä on yllättävää, koska sidosryhmätapaamisessa Ylläksellä 6.3.2018 kävi selväksi huoli lohi-, meritaimen-, ja harjuskantojen heikentyneestä tilasta. Antamassaan tilannekatsauksessa 9.3.2018 MMM näki tarpeelliseksi ottaa kantaa näihin kysymyksiin tänä vuonna 2019.

Ylläksen tilaisuudessa kävi ilmi, että virkamiehet eivät olleet perehtyneet annettuihin lausuntoihin. Annettujen lausuntojen sisältö oli heille ainakin osin tuntematon. Tästä voi vetää sellaisen johtopäätöksen, että kalakantojen tila ja kaukaisen jokilaakson asiat eivät pääkaupungissa ylipäätään kiinnosta. Jatkoa ajatellen on vakaasti mietittävä millä tasolla vuotuiset neuvottelut olisi järkevää käydä. Hallintorakenteiden mahdollinen muutos Suomessa antaa luontevan mahdollisuuden muutokselle.

Edellä mainitun perusteella Tornio-Muoniojokiseura ry toistaa viime vuoden lausunnossa esille tuodut asiat ja vaatii, että lausunnot tänä vuonna luetaan ja niiden viestit huomioidaan.

Meän lohi, Tornionjoen lohi, on vuodesta 2012 alkaen saavuttanut lohistrategiassa määritellyn minimitason keskiarvona 80% potentiaalista 25% riskillä tarkoittaen kutulohina kalastuksen jälkeen n. 58.000 lohta. Kahtena viime vuotena lohien tilanne on vakavasti heikentynyt. Rannikkokalastuksen muutoksella 2017 MMM vaihtoi luonnonlohien parhaat emokalat ammattikalastajien jäihin ja kossit jokeen. Jopa kaksi kuukautta aikaisemmin avatulta meripyyntiltä jäi vain 40.000 – 50.000 lohta jokeen. Meripyynti vaikuttaa suoraan kudulle nousevien lohien määrään. Tornionjoen nousumäärien romahtaminen todistaa ministeriön epäonnistumista meripyyntin aikaistamisessa. Jopa kahdella kuukaudella varhennettu lohienkalastus on lopetettava ja palattava jo ensi kesäksi muutosta ennen olleisiin kevätkalastuskieltoihin, joiden kalastonhoidollinen toimivuus on todistettu.

Merkillepantavaa on ollut, että yhä useampi lohi saapuu kutupaikoille enemmän tai vähemmän runneltuina. Kalatautiselvitysten yhteydessä on kaloilla havaittu sekä hylkeiden aiheuttamia että kalastuksesta tulleita vaurioita. Vaurioita on niin paljon, että asioiden vaatimiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä välittömästi. Esteet hylje- ja norppakannan leikkaamiselle on raivattava pois tieltä ja kalastuksen aiheuttamiin vaurioihin on pystyttävä puuttumaan. Kalastusviranomaisen on kiireesti selvitettävä kaikkien eri kalastusmuotojen vaikutus kalojen vaurioihin ja ryhdyttävä sopeuttamaan kalastusta kaloja kunnioittavasti. Viittaamme Eviran ja SLU:n raportteihin di-aareilla SVA 2017/59 ja Evira 2489/0165/2016.

Viime vuosien lohikuolemat ja viime vuoden huolestuttavat tiedot lohien nousuhallittomuudesta ovat nostaneet huolen Pohjanlahden kalankasvattamoissa esiintyvistä virustaukeista. Riski kalatautien tarttumisesta kutuvaelluksella oleviin lohikaloihin on todellinen. Kaikkien kalankasvattamoiden toimintaa sekä Ruotsissa, että Suomessa on arvioitava Euroopan Unionin tuomioistuimen ECLI antaman Weserjoen ennakkotapauksen tuomion mukaisesti.

Meritaimenkanta elää luonnonkierrossa äärimmäisen uhanalaisena, henkitoreisinaan. Kesän 2017 kutunousun suuruus oli 100-200 yksilöä. Jokaiseen sivujokeen ei riitä ensimmäistäkään kutuparia. Meritaimen on rauhoitettava Tornionjoen koko vesistöalueella ja Perämerellä. Tornionjoen meritaimenen kannanhoitosuunnitelma on viivästynyt usealla vuodella, se on tehtävä yhdessä ruotsalaisten kanssa välittömästi. On puututtava niihin kalastuksiin, joissa meritaimenta saadaan sivusaaliina. Kemijoen velvoiteistutuksista saaliina saadut muutamat taimenet eivät ole sellainen yleinen etu, joka voisi olla esteenä kansainvälisen lain vaatimusten mukaiselle taimenen täydelle rauhoitukselle. Kalastuslakiuudistuksen yhteydessä taimenille on säädettävä uhanalaisuusasteeseen perustuva, todellisena pelotteena toimiva, sanktioarvo.

Vaellussiika on vähentynyt, koko pienentynyt ja kutunousu myöhästynyt usealla viikolla viime vuosikymmeninä. Siiän verkkokalastuksen myöhentäminen elokuun alkuun Tornionjoella tehtiin lohien suojelemiseksi. On jo korkea aika puuttua itse siiän kalastukseen ja harkita sen mitoitusta, aikaa ja paikkaa. Kukkolankoskelle esitetty punttikalastuskielto lipporenkkujen läheisyydessä perustuu kalastusoikeudenhaltijan harkintaan, jota paikallisena kysymyksenä on syytä kunnioittaa.

Harjuskanta on monin paikoin romahtanut, eikä kohdennettua harjuksen kalastusta sen vuoksi juurikaan esiinny. Harjuskannan runsaus on ollut karkeasti ottaen kääntäen verrannollinen lohen viehekalastuksen määrään. Harjus on ylikalastettu, vaikka kohdennettua kalastusta ei olisi lainkaan. Vielä vuosituhannen vaihteessa oli tyypillistä, että lohenkalastaja sai sivusaaliina parikymmentä harjusta kesässä. Viime vuosina yhdenkin saaminen on jäänyt unelmaksi. Kesäaikainen rauhoittaminen ei käytännössä toimi, koska lohivaapusta irrotettu harjus ei ole elinkelpoinen. Jokiseura esittää harjuksen rauhoittamista talvikalastukselta, jossa kalan voi päästää hyväkuntoisena takaisin veteen.

Kalastuksenvalvonta tulisi aloittaa jo ennen kalastuskauden avautumista, jotta myös luvattoman ajan kalastus tulisi valvonnan piiriin. Valvontaviranomaisten työtä tulee tehostaa lohistrategian mukaisesti vaelluskaloille säädetyillä, riittävän korkeilla, sanktioarvoilla. Lohenkalastus Ruotsin puolen merialueella tapahtuu valtavalla tehokkuudella. Saaliskiintiö on saatu täyteen pikavauhtia. Rysämäärien rajoitus olisi erittäin perusteltua myös Ruotsin puolella. Rysät tulisi nostaa vedestä kun kiintiö on saatu täyteen.

Kunnioitavasti

Tornio-Muoniojokiseura ry
Kalervo Aska, pj.
jokiseura@tornionjoki.fi
www.jokiseura.fi